

Epidemiologija, etiologija, i dijagnostika malignih tumora usne šupljine

Blažen Marijić

Klinika za otorinolaringologiju i kirurgiju glave i vrata, KBC Rijeka, Rijeka, Hrvatska,
Katedra za otorinolaringologiju, Medicinski fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Maligni tumori usne šupljine spadaju u češće tumore glave i vrata, te čine 2-3% svih tumora u ljudskom organizmu. Dijelovi svijeta, većinom Azijskog kontinenta (Indija, Pakistan, Kina, Tajvan) imaju incidenciju veću od 10/100.000 stanovnika, dok većina zemalja Europe, a time i Hrvatska, imaju incidenciju od oko 4-7/100.000 stanovnika i stopu mortaliteta od oko 2/100.000 stanovnika. Češće je zahvaćena muška populacija, obično iznad pedesete godine života. Omjer učestalosti obzirom na spol je 2-5:1. Etiologija nije još u potpunosti razjašnjena, ali uz genetsku predispoziciju, nekoliko rizičnih čimbenika povećava se rizik od zloćudnog oboljenja. Najsnažnije se ističu pušenje i konzumacija alkohola, te posebice njihov sinergijski učinak. U manjem postotku slučajeva karcinom se javlja uz prisutnu infekciju humanim papiloma virusom (HPV tip 16). Različite navike poput žvakanja duhana pomiješanog s lišćem betela, nasjeckanim Areka orahom i prahom gašenoga vapna, objašnjavaju pojačanu učestalost ovoga tipa karcinoma u azijskim zemljama. Dijagnoza se postavlja na osnovu anamnestičkih podataka, znakova bolesti, kliničkoga pregleda, te patohistološke analize bioptiranog tumora. U svrhu precizne anatomske lokalizacije tumora i uvida u proširenost bolesti, primjenjuje se slikovna dijagnostika (CT i/ili MR glave i vrata). Dijagnostiku je potrebno, posebno u slučajevima uznapredovalih tumora, upotpuniti slikovnim metodama susjednih regija (CT toraksa i abdomena) ili cijelog tijela (PET/CT) radi isključivanja udaljenih metastaza ili sekundarnog primarnog tumora. Ultrazvuk vrata i citološka analiza punktata suspektnih limfnih čvorova, metode su izbora za dokaz regionalne proširenosti bolesti. Na temelju kliničke obrade određuje se stadij bolesti prema međunarodnoj TNM klasifikaciji, nakon čega slijedi odluka o liječenju.

Ključne riječi: maligni tumori usne šupljine, etiologija, epidemiologija, dijagnostika